

Alegând să interpreteze *Simfonia I în Re major „Titanul”* de Gustav Mahler, artiștii de peste Ocean au propus publicului român întâlnirea cu un opus pe care l-a mai auzit și care marchează în istoria muzicii revenirea în prim-plan a genului simfonic. De această dată însă, cei aflați în sală au putut audia una dintre cele mai bune versiuni ale opusului mahlerian prezentate în ultimii ani în sălile de concert din țara noastră, sunetul celor de la Pittsburgh Symphony Orchestra fiind amplu, precis și bine dozat în diversele contexte expresive de pe parcursul partiturii. Încă din debutul simfoniei, în care Mahler face aluzie la una dintre temele Simfoniei a IX-a de Beethoven (de aici și titlul dat lucrării de exegeții creației lui Mahler), Manfred Honeck a impus o rigoare interpretativă de cel mai înalt nivel ce a permis ansamblului să evidențieze toate momentele semnificative ale amplei simfonii. Astfel, am putut aprecia vigoarea și robustețea primei părți, luminozitatea și optimismul mișcării a doua în care au fost foarte bine reliefate aluziile la vals și la Ländler, genuri populare la sfârșitul secolului al XIX-lea, ironia, sarcasmul și tragicul părții a III-a unde Manfred Honeck a punctat alternanța dintre atmosfera unui caricatural marș funebru creat pe tema celebrului canon Frere Jacques și cea a temei provenite din muzica klezmer, ce sugerează deopotrivă anumite aluzii ironice ale compozitorului la originea sa evreiască și pe de alta dorința acestuia de a valorifica elemente folclorice din diverse zone geografice, completată de citarea melodiei principale a unuia dintre liedurile din ciclul Cântecul ucenicului pribeag. Ultima parte a fost și cea mai intensă din punct de vedere expresiv, cantilena instrumentelor de coarde succedându-se într-un superb dialog sonor cu tema marțială a suflătorilor într-un discurs muzical unde Manfred Honeck a dozat perfect bogăția de nuanțe și culori timbrale propusă de partitură. De altfel, versiunea primei simfonii mahleriene prezentată de Pittsburgh Symphony Orchestra a impresionat tocmai prin calitatea sonorității ansamblului și acuratețea intonațională, momentul solo al partidei cornilor din finalul lucrării fiind unul memorabil în acest sens.

La capătul unei serii în care ne-am bucurat de prezența unor muzicieni de primă mărime, putem nota, așadar, că Pittsburgh Symphony Orchestra, Manfred Honeck și Anne-Sophie Mutter au confirmat încă o dată statutul dor de artiști absoluți, concertul, de o calitate cu totul deosebită, având toate șansele de a se înscrie în lista momentelor memorabile din cadrul ediției din 2017 a Festivalului Internațional George Enescu.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Münchner Philharmoniker

Sub bagheta magnificului dirijor rus Valery Gergiev, celebra Münchner Philharmoniker (1893) a interpretat - duminică 10 septembrie a.c., la Sala Mare a Palatului un concert extraordinar, cu lucrări de referință din muzica românească și universală: *Simfonia I în Mi bemol Major op.13* de George Enescu, *Concertul nr. 1 în la minor pentru violoncel și orchestră, op. 33* de Camille Saint-Saëns și *Suita simfonică Scheherazade, op. 35* de Nikolai Rimski-Korsakov. Din 2015 Valery Gergiev este dirijor permanent al Münchner Philharmoniker, având în palmares celebre orchestre din lume (directorul companiei de operă Mariinsky Theater St. Petersburg, Bavarian State Opera, San Francisco Opera, Rotterdam Philharmonic Orchestra, Metropolitan Opera, London Symphony Orchestra - succedându-l pe Sir Colin Davis, etc.) și în diferite Festivaluri. Din Programul Orchestrei din München, cităm: ... *Celibidache a creat un sunet unic pentru orchestră ... a ridicat orchestra la cele mai*

înalte standarde ale lumii ... (1979). Filarmonica germană, sub bagheta lui Valery Gergiev, a interpretat magistral lucrarea plină de contraste romantice a lui George Enescu, *Simfonia I în Mi bemol Major op.13* (1905). În continuă mișcare sonoră, cu acorduri complexe, prin cromatisme descendente - lumini și umbre, se pornește de la o temă eroică expusă la unison, cu trei motive, în partea întâi (formă de sonată). Partea a doua (formă de lied) aduce un contrast: lirism și poezie, duioșie și calmă resemnare, pasiune arzătoare dar și motive fatidice, care înfioară. Secțiunea finală (în formă de sonată) este asemănătoare celei de început. Cu diferența primei teme, este construită pe un grup de elemente bine conturate - șiruri la unison pe un fundal aproape permanent, peste care se enunță melodia - pe triolete, la alamă - tromboni, etc., dilatându-se în timp, în mai multe perioade. Fiecare mișcare este în metamorfozare. Acorduri wagneriene și colorit berliozian formează un ison pentru o doină, cântată de flaut ... Simfonia a fost interpretată magistral, dirijorul conturând, cu o rară măiestrie, elementele de construcție și susținere sonoră, de la o adiere ușoară de vânt la "cataclisme" sonore, prezentând publicului una dintre cele mai reușite interpretări enesciene din

ultimii ani! A doua lucrare, de influență romantică de incontestabilă frumusețe, a fost *Concertul nr. 1 în la minor pentru violoncel și orchestră op. 33* (1872) de Camille Saint-Saëns. Solistul concertului a fost tânărul violoncelist Andrei / Ioniță (1994, București), câștigător al unor valoroase concursuri internaționale: *David Popper, Aram Khachaturian și Piotr Ilici Ciaikovski*, care i-au deschis oportunitatea solistică internațională. Cântă pe un violoncel *Giovanni Battista Rogeri, 1671*, împrumutat de German Foundation for Musical Life. Camille Saint-Saëns concepe aici o nouă formă de concert: cele trei părți să fie structurate într-una singură - concert "fluviu". Începe - neobișnuit față de uzualul clasic, prin enunțarea - pe o pedală, a temei principale chiar de solist, după care se continuă traviul (sonată clasică). Partea a doua, cu o deschidere turbulentă, continuă într-un *Menuet* neoclastic, urmat de o *Cadenza*. Partea finală cuprinde o reexpunere a materialului din prima mișcare, cu o încheiere ce aduce o nouă idee la violoncel. Compozitorul a dat solistului strălucire și virtuozitate, chiar dacă opusul este deosebit de solicitant. Concertul a devenit favorit în palmaresul marilor violonceliști. Reamintim faptul că George Enescu cânta cu plăcere la violoncel - mai rar în public, și acest concert, alături de cel al lui Edouard Lalo și Robert Schumann. Andrei Ioniță ne-a convins, în versiunea sa, că a găsit expresia adecvată interpretării cu rafinament și măiestrie, virtuozitate și exuberanță, farmec și temperament, transmitând vibrația și autenticitatea specifică marelui compozitor francez. La bis, interpretul a cântat cu același temperament romantic, *Lebăda* aceluiași compozitor, acompaniat cu multă sensibilitate la

harpă. Un al doilea bis, J.S.Bach: *Bourée I și II din Suita a III-a în Do Major* (BW 1009) nu a mai fost la nivelul celor două lucrări...

Suita simfonică Scheherazade, op. 35 (1888) de Nikolai Rimski-Korsakov ne introduce într-o lume de basm, din *O mie și una de nopți*. Lucrarea programatică este alcătuită din tablouri și scene izolate, creând o legătură între părțile suitei, printr-un solo de vioară, ce reprezintă pe Șeherezada în acțiunea de a-l ferma cu basmele ei pe cruntul sultan Rabia. Părțile solistice au fost susținute remarcabil de violonistul de origine română Lorenz Năsturică Herschowich. Lucrarea impresionează plăcut și astăzi, prin construcția armonioasă, plină de farmec și fantezie, în diversitatea imaginilor muzicale. Concertul simfonic a fost dirijat extraordinar de maestrul Valery Gergiev, un arhitect deosebit al paletei orchestrale, cu sonorități magice, până la izbucniri terifice, bine gândite, probând măiestria unuia dintre titanii dirijori ai secolului al XXI-lea.

Marcel SPINEI

Concertele Royal Philharmonic Orchestra - Charles Dutoit

Concertele Royal Philharmonic London cu Charles Dutoit au fost așteptate cu nerăbdare de marele public mai ales din cauza participării, în a doua seară, a legendarei Martha Argerich. Primul concert a început cu *Pavana pentru o infanță defunctă* de Ravel, în care, înafara unei mici imprecizii chiar pe primul sol, orchestra a sunat splendid. Când sunetul viorilor reușește să pară o nuanță mai deschisă a tentei consistente, calde și întunecoase a cornilor, ca un reflex de lumină pe o catifea de Velasquez, e vorba, cred, nu numai de meritul instrumentiștilor. Dutoit a dirijat *Pavana* cu nostalgia, nu foarte ușor de detectat, a inocenței pierdute, cu amestecul de regret și

renunțare pe care temperamentul mai energic îl confundă cu oboseala sau indiferența; este de fapt un melancolic privilegiu al acelei etape din viață când privirea se îndreaptă din ce în ce mai des către *l'au-delà*.

A urmat *Concertul pentru vioară* de Beethoven, cu Frank Peter Zimmermann solist - un Beethoven cu *laissez-aller*, fără "gâfâieli" și munci sisifice. Bunăoară, în dezvoltarea părții întâi, sunetul voit firav al viorii a dat impresia unei păsări traversând fluviul pe spatele unui hipopotam; la cadență, pasărea a ieșit din colivie și a cântat cu poftă, iar pizzicato-urile corzilor au fost impecabile într-o foarte subtilă reintrare a temei a doua după momentul solistic. Partea a doua a avut efecte de aproape-departe foarte reușite, ca o scenă văzută mai întâi în fundal, adusă în prim plan printr-un efect cvasi-cinematografic.

Finalul a fost foarte rapid și nu foarte împreună cu orchestra. Interpretarea lui Zimmermann, jovială și capricioasă,

în care prestația nu s-a făcut remarcată în mod special, s-a bucurat de succes.

În bis, Zimmermann a cântat *Allegro* din *Sonata nr. 2* în la minor BWV 1003 de Bach - o interpretare cu încărcătură semantică fluctuantă.

În partea a doua a concertului, *Petrușka* lui Stravinsky nu a atins cotele de plăcere pe care această piesă spectaculoasă le poate provoca interpreților și publicului. În ciuda excelenței instrumentiștilor - solo-ul flautului din Tabloul II (*La Petrușka*), dialogul clarinetului cu pianul din Tabloul III (*La maur*), tema incantatorie de la fagot și clarinet bas, sunetul misterios al fagotului în piano în același tablou, sau tema în arpegii Fa major de la trompetă rămân momente memorabile - interpretarea lui Dutoit nu a profitat de toate posibilitățile oferite de partitură. Culorile, alternanțele mat-strălucitor, schimbările dramatice de tempo și de pulsatie, efectele-surpriză agogice și ritmice au fost toate la locul lor, dar Dutoit nu părea să se bucure de ele; ca atare nu a transmis orchestrei un suflu care să producă un efect vibrant asupra publicului. Așa că ultimul tablou - scene de bălci oarecum disperate, ca într-un Chagall mai colțuros - a avut eficiența lucrului bine făcut, dar au lipsit neastâmpărul autentic și suspansul.

În schimb bisul, *Le jardin féerique* din *Ma mère l'Oye* de Ravel, foarte lent și cu o creștere splendidă, lineară, către final, a readus un sentiment copleșitor de împlinire în nostalgie - de data aceasta, cea a paradisului pierdut. Astfel, seara s-a încheiat rotund, înrămând universul generos al lui Beethoven și versatilitatea aprigă a lui Stravinsky cu două capodopere raveliene asemănătoare unor oglinzi în care timpul pare să se fi oprit.

Al doilea concert s-a deschis cu *Rapsodia Română nr.1* în La major de Enescu, interpretată de către Dutoit cu articulația exagerată a vorbitorilor scrupuloși în practica limbilor străine. S-au putut admira din nou solo-urile superbe ale suflătorilor și ale violei, dar ritmurile dansante ale tutti-urilor au sunat prea răspicat și temeinic, temele au părut alipite, tranzițiile - nu foarte imaginative, totul nereușind să se închege într-o dialectică furnizoare de adevăr sau măcar autenticitate. Am urmărit, fascinată, privirea binevoitoare a unui călător asupra unei regiuni exotice. Orchestra însă a sunat mult mai strălucitor ca în prima seară, iar Dutoit a părut mult mai gestual, mai histrionic, mai "implicat" vizual, anticipand, în emulație, prezența Marthei Argerich. Publicul a aclamat-o chiar de la intrarea în scenă și a urmărit-o cu sufletul la gură. Mi-am adus aminte cum, cu mulți ani în urmă, doamna Popișteanu, profesoară de pian - și ea legendară la vremea sa - spunea că în *Jeux d'eau* de Ravel Martha Argerich dă senzația că te împoacă

cu apă. A crea senzații vizuale și tactile prin sunet pentru că tu însăși le ai, a materializa ideea, a te identifica, în luciditate perfectă, cu obiectul creației nu îți este dat oricui. Frumusețea